

## ÇAĞDAŞ BİR TÜRKMEN ROMANI: NUH TUFANI

Prof. Dr. Bilge ERCİLASUN\*

**Özet:** Çağdaş Türkmen yazarı Annaguli Nurmehmet'in Nuh Tufanı adlı romanı 1990'da Türkmenistan'da yayımlanmıştır. Roman Türkiye'de 1994'te Türkiye Türkçesiyle çıkar. Yazıda bu roman tahlil edilmektedir. Önce romanın geniş bir özeti verilmiştir. Sonra yazarın bakış açısı ve romanda işlenen temler üzerinde durulmuş ve romandaki şahıslar tanıtılmıştır. Romanda yalnızlık, toprak ve tabiat sevgisi gibi temler işlenmiş ve insan tabiatındaki kötülüğün kaynağı sorgulanmıştır. Romancı, gelenekten gelen malzemeyi kurguda ve anlatımda kullanmıştır. İncil, Tevrat ve Kuran'daki dinî kıssalardan faydalanılmıştır. Nuh Tufanı çağdaş Türk romanına derinlik ve yenilik kazandıran felsefi nitelikli bir eserdir. Bu tarz eserler Türk romanının dünya çapında bir seviyeye ulaşmasını sağlayacaktır.

**Anahtar sözcükler:** Annaguli Nurmehmet, tufan, din, yalnızlık, tabiat sevgisi, köy, gelenekten gelen malzeme, dil ve üslup, trajedi.

**Abstract:** *The Flood (Nuh Tufanı), the novel of the contemporary Turkmen author Annaguli Nurmehmet, was published in Turkmenistan in 1990. The novel is also published in Turkey in 1994. I am going to analyze the novel in my article. First, the summary of the novel is given in detail. The point of view of author, and themes and characters in the novel have been studied. In the novel, the themes such as loneliness, the love to the nature have been studied and the origin of the badness in the human nature has been questioned. The author has used the traditional material widely in his novel. He has also got use of religious stories from the Bible, the Pentanch and Kuran. The Flood is a philosophical work that has brought the deepness to Turkish novel. These type of novels will get the Turkish novel reach to a contemporary level in the world.*

**Key words:** *Annaguli Nurmehmet, the Flood, religion, loneliness, the love to the nature, village, the traditional material, the language and the style, tragedy.*

Günümüz Türkmen yazarlarından Annaguli Nurmehmet'in Nuh Tufanı adlı eseri 1990'da Türkmenistan'da yayınlanmıştır. 1994 yılında da roman Türkiye Türkçesine çevrilmiştir. Bu aktarmayı Nesrin Kahtalı Sis ve yazarın kendisi birlikte meydana getirmişlerdir. Bu yazımda Nuh Tufanı adlı romanı incelemeye ve çağdaş Türk romanı içindeki yerini belirtmeye çalışacağım.

Romanın özeti şöyledir:

\* Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Öğretim Üyesi

Kıssa başı:

Roman, Nökör Bekçinin defterine yazdıklarının okunması ile başlıyor. Nökör Bekçi insana hitap ederek ve insanın üstün bir varlık olduğunu anlatarak söze başlar. Nökör'e göre İncil de Kuran-ı Kerim de insanları birleştirememiş, ayrılık tohumlarını yok edememiştir. Nökör, insanları sevgiyle birleştirecek yeni bir kitap meydana getirmeyi düşünür. Buna Kitapların Şahı adını verir. Nökör'e göre Kitapların Şahı insanlığı düştüğü çukurdan çıkaracak, onu kurtaracaktır. Yazar bu deftere Nökör Bekçinin Defteri adını verir.

Vak'a Türkmenistan'ın Kızılayak köyünde geçmektedir. Bu köyün insanları göçe zorlanmış, köyde ancak beş aile kalmıştır. Onlar da köyü terketmemekte direnmektedirler. Köyde kalanlar şunlardır: Sehetniyaz Molla, Arhip Balcı, Nökör Bekçi, Cihansultan Teyze, Annam Dükkâncı.

Romanda önce köyün tasviri yapılıyor. Köy, görünüşü ile içinde barındırdığı şahıslar ile genel olarak tanıtılıyor. Bu genel anlatımda belli başlı şahıslardan bahsedilerek köyün onlar için ne kadar değerli ve terkedilemez olduğu vurgulanıyor. Olaylardan biri, bir gün Ayceren'in, tarlada yarı çıplak iki kişi görmesi ve çok utanmasıdır. Bu hadiseye şahit olan Sadap bunu Sehetniyaz Mollaya söylemiştir. Ahlâk meselelerinde çok hassas olan Mollanın canı sıkılmış, fakat köyü terketmek aklından geçmemiş, kendisine bunu teklif edenlere ise çok kızmıştır.

Köyün ve insanların genel özellikleri verildikten sonra yazar karakterleri tek tek ele alıp tanıtır. Onları, aileleri ve geçmişleriyle birlikte uzun ve ayrıntılı bir şekilde tasvir ediyor. Diğer şahıslarla münasebetlerini belirtiyor.

Sehetniyaz Molla köyün en itibarlı insanlarından biri olan Heşdek Ahun'un oğludur. Bir kızı, üç oğlu vardır. İki büyük oğlan okumaya gitmiş, orada birer öğretmenle evlenerek şehre yerleşmişlerdir. Küçük oğlan ise büyüyünce yoldan çıkmış ve hapisanelerden kurtulamamıştır. Mollanın karısı ise Ayceren'i doğururken ölmüştür. Şehirdeki iki büyük oğlan tatillerde veya fırsat bulduklarında babalarını ziyaret etmektedirler. Her seferinde de "Baba bu çorak köyde oturup ne yapacaksın, bizimle beraber şehre gel" dedikleri hâlde Mollayı razı edememişlerdir.(s. 11-12)

Ayceren'in köydeki hayatı ise çok zordur. Bir yakını ve arkadaşı yoktur. Fakat babasına çok düşkün olan Ayceren de köyden ayrılmayı düşünmez.

Sehetniyaz Molla Buhara'da dinî ilimlerle ilgili yüksek okulu bitirmiştir. Ondan sonra her hareketini izleyen adamlar çoğalmıştır.

"Mekke'ye gittiğinde, oranın temsilcisiyle konuşurken, kendi memleketinde dine inananların çoğunlukta olmasına rağmen, onları birleştiren camilerin yokluğundan, dine güvenenlerin kıskaç içinde bulduklarından bahsetmişti"r. (s. 15).

Bu söyledikleri dış ülkelerde birkaç gazetede yayınlanır. Köyüne dönen Sehetniyaz Molla köydeki eski camiyi temizletip tamir ettirmek ve orada imam

olarak çalışmak ister. Fakat bütün uğraşmalarına rağmen bu isteğini gerçekleştiremez. Bir gün camiyi temizletmeye muvaffak olur. Onun bu teşebbüsü herkesi ürkütür. Onun devlete karşı geldiği, devlete karşı dinî merkez açtığı ileri sürülür. Mahkemeye verilir. Molla, kendini ve fikirlerini cesaretle ve inançla müdafaa eder. Fakat bu bir işe yaramaz. Rejim, onun hakkındaki kararını çoktan vermiştir. Molla suçlu bulunur ve beş yıl hapsedilir.

Hapiste Mollayı üzen bir hadise daha olur. Molla küçük oğlunu orada görmüştür. Kardeşlerine sahip çıkmadıkları için iki büyük oğlunu suçlar. Oğlan önce babasını tanıyamaz, çünkü sakalını kesmişlerdir. Sonra tanır ve üzülür. Adaleti sorgular.

Köyde kalanlardan biri de Arhip Balcıdır. Ona, arıcılıkla uğraştığı için "balcı" lâkabi verilmiştir. Asıl mesleği ormancılık olan Arhip Balcı, nehre yakın bir evde oturmakta ve nehrin kenarında bulunan ormanı korumaktadır. Herkese karşı sevgi dolu, tatlı dilli ve güler yüzlü bir insandır.

Arhip'in ailesi bu köye yerleşmiştir. Arhip de bu köyde büyümüş ve evlenmiştir. İki oğlu olmuş, ikisi de ölmüştür. Bundan sonra karısı Larissa köyün uğursuzluğuna inanmış, şehre gitmek istediğini söylemeye başlamıştır. Derken bir kızları olur. Larissa'nın isteği ile kızlarını şehirde okuturlar. Bu arada Arhip'in annesi bir kaza sonucu ölür. Larissa artık köyde duramaz hâle gelmiştir. Gider, şehre yerleşir. Kızları Tanya da şehirde evlenmiştir. Arhip ise köyde tek başına arılarıyla birlikte yaşamaya devam eder.

Köyde oturan herkesin kaderi ortaktır. Hepsi de yalnız ve terkedilmiş insanlardır. Cihansultan Teyze de bunlardan biridir. Kocasını şehit olmuş, acılı bir kadındır. Cihansultan Teyzenin köyde büyük bir itibarı vardır. "İnsanlar zaman zaman köyün gerçek ismini söylemeyip Cihansultan Teyzenin köyü" demektedirler. "O, köyü köy yapan, savaş zamanında gelinleri önüne katıp, nerede ağır bir iş varsa oraya giden, bastığı yerden ateş çıkaran bir kadındır" (s. 21). Bağrı çocuk hasretiyle yanan, fakat bir çocuğa sahip olamayan Cihansultan Teyze küçük kardeşinin oğlu Mekân'ı evlât edinmiştir.

Arhip Balcı arılarını seyrederek ve arılarıyla insanlar arasında münasebet kurar. Arıların insanlara benzediğini düşünür. Gece olmuş, Arhip çok yorulmuştur. Tam uyumak üzereyken köpeklerin havladığını işitir. Arkasından bir kadın sesi duyar. Dışarı çıkar ve karanlıkta bir kadın önüne düşer. Kadın alnından yaralıdır. Arhip kadını içeri taşır. Bu 20-25 yaşlarında bir kızdır. Onu, annesinin yatağına yatırır. Bir müddet sonra kız kendine gelir ve ağlamaya başlar. Arhip'in bütün ısrarlarına rağmen kim olduğunu, neden geldiğini söylemez.

Arhip çok dindardır. İncil'e ve Tevrat'a inanır. Arhip'in annesi Maria, kocası savaşa gidince yalnız kalmıştır. Sapar Aksak ise onu gidip gelip rahatsız etmektedir. Maria ona yüz vermez ve Heşdek Molla'dan yardım ister. Molla, Maria'ya sahip çıkar. Fakat Sapar Aksak onlardan intikam almak için köyde Heşdek Molla ile Maria hakkında dedikodular yayar. Buna kısmen muvaffak da olur.

Maria ölünce onun hangi mezarlığa gömüleceği hususunda köylüler karar veremezler. Arhip'e sorarlar. O da şaşırır ve ne cevap vereceğini bilemez. Annesi sağlığında nereye gömülmek istediğini söylememiştir.

Cihansultan Teyze bütün ömrünce büyük bir samimiyetle partiye inanmış ve hizmet etmiştir. Ama zaman içinde yavaş yavaş olayların farkına varınca inancı sarsılmıştır. Sehetniyaz Molla'nın hapsedilmesi, köylülerin göçe zorlanması gibi olaylar onun inancının sarsılmasına sebep olmuştur. Köyün boşaltılıp hastahane kurulmasına, baraj yapılmasına, insanların göçe zorlanmasına çok kızmıştır. O, köyün değiştirilmesine razı değildir. Bir gün parti kimliğini sekreterin masası üzerine hırsıyla atar ve bütün ısrarlara rağmen de geri almaz. Bu, partinin köydeki itibarını sarsan bir durumdur. Parti sekreteri bundan oldukça rahatsız olmuştur.

Cihansultan Teyze bu olaydan sonra, olanları düşünerek evine dönmektedir. O sırada bir kopuz sesi duyar. Bu ses onu büyüler ve geçmişe götürür. Geçmişini hatırlayan Cihansultan olanları düşünür ve üzülür. Derken Ayceren'i düşünmeye başlar. Ayceren'in kaderi ile kendininki arasında bir paralellik bularak kıza acır. Onun için bir şeyler yapmak ister. Ayceren'i oğlu Mekân'a almak istemektedir. Fakat Sehetniyaz Mollanın kendisine çok kızdığını, kızını ona vermeyeceğini hatırlayarak üzülür.

Arhip Balcı'nın bulduğu kız, hâlâ onun evindedir. Evde dolaşır, kendine çay yapar, kolonya sürer, aynada kendini inceler, düşünür. Dışarı çıkar. Arıları merak eder. Onun hareketlerinden ürken arılar ona saldırır ve sokarlar.

Nökör Bekçi Ayceren'i beğenmektedir. Şehre gitmiş, ona hediye getirmiştir. Bu sırada Mekân gelir. Ona döneke diye bağırır. Nökör çok kızar. Geçmişte kendisine döneke diyen öğretmen yüzünden okulu bıraktığını, döneke diyen binbaşyı hatırlar. Nökör Afganistan'a savaşa gitmiş, yaralanmış ve esir düşmüştür. Nökör vatanını özler ve bir gün mutlaka döneceğini ve sevdiklerine kavuşacağını hayal eder. Rüyasında anne ve babasını görür, onlarla konuşur, onlara haber ulaşturmaya çalışır. Annesine göbek bağının nereye gömüldüğünü sorar.

Aradan zaman geçmiş, Nökör köyüne dönmüştür. Fakat ailesi köyü terketmişlerdir. Nökör orayı benimseyemez ve eski köyde yaşamak istediğini söyler. Anne ve babası üzölmüşlerdir. Nökör annesine göbek bağını sorar. Annesi, bütün göbek bağlarını bir bohçada saklamaktadır. Nökör, bohçayı annesinden alır, eski köyüne gider, oraya gömer ve artık orada yaşamaya başlar.

Evlenmeden evinden ayrılıp tek başına yaşamaya başlamıştır. Askerden döndükten sonra bir müddet ova bekçiliği yapmıştır. Köy tenhalaşınca artık para ödeyemeyeceklerini söyleyerek onu bekçilikten almışlardır. Fakat Nökör para için çalışmadığını belirterek bekçiliğe devam eder. Zaten köyde çok sevilmektedir. "İnsanlar az da olsa, çok da olsa düzen, terbiyeyi korumanın gerekli olduğunu" (s. 24) düşünmekte ve bu görüşünü etrafına anlatmaya çalışmaktadır. Herhangi bir tartışmada arabuluculuk yapar, insanlara nasihatlar eder. Çoğu kimse onun sözlerine inanır. Yardımsever ve merhametli bir insandır. Kitapları sever. Mektup

dağıtırken ona kitap verirler. Fakat okumayı bilmediği için kitapları okuyamaz. Sehetniyaz Mollanın kızına gizliden gizliye âşiktir.

Annam Dükkâncı da enteresan insanlardan biridir. Çok içki içer. Köyü terk etmiş, fakat geri dönmüştür. Sadap adında bir karısı ve bir sürü çocuğu vardır.

Köyde yaşayanlar sık sık bir araya gelerek sohbet ederler. En önemli konu, onların da köyü terkedip etmeyecekleridir. Sehetniyaz Molla köyde oturmaya kararlıdır. Hepsisi de onun gibi düşünmektedirler. Yavaş yavaş parti aleyhine fikirler oluşmaktadır.

Nökör Bekçinin kitabı "Ey insan..." diye başlamaktadır. Bu, Sehetniyaz Mollayı kızdırır ve bunun Allah'a isyan olduğunu söyler. Nökör'le tartışılır.

Nökör eski çeşmenin yanına gider. Orada Sehetniyaz Molla ile Arhip Balcı Nuh Devrini konuşmaktadırlar. Tevrat ile Kuran-ı Kerim'de Nuh Tufanı ile ilgili bölümü tartışmaktadırlar. Nökör onları dinler ve düşünür. Tartışmaya o da katılır.

Arhip Balcı'nın evinde kalan kızın adı Marcina'dır. Marcina, arıların insanlara benzemediğini, insanlardan çok aşağı olduklarını düşünür. Annesini hatırlar. Annesi birtakım adamlarla görüşmektedir. Marcina'nın çocukluğu da bu tanımadığı adamların arasında geçmiştir.

Onu arılardan yine Arhip Balcı kurtarır. Evine alıp tedavi eder.

Nökör, kendisinin yokluğunda toplantı yapılmasına içerlemiş, bu yüzden toplantının yenilenmesini istemiştir. Hepsisi dükkânın önünde toplanırlar. Köydeki durumlarını konuşurlar. Köye bir baraj ve Zührevî Hastalıklar Hastahanesi yapılacaktır. Bunun için köyün tamamen boşaltılması lâzımdır. Fakat onlar bunun bir tuzak olduğunu düşünürler ve köyden ayrılmak istemezler. Bunu Nuh Tufanına benzetirler. Olacakları herkes kendine göre hayal eder. Hayalle gerçek birbirine karşı ve bu olaylar, hayal-gerçek arasında geçişlerle anlatılır.

Ne olursa olsun köylüler köyden kıpırdamamaya karar vermişlerdir.

Arhip Marcina'ya gitmesini söylemiş, fakat kız kalmak için çok ısrar etmiştir. Kızın yalvarmaları Arhip'i yumuşatır. Arhip onun bir müddet daha kalmasına razı olur. Annam'ın dükkânından Marcina için bir elbise alır. Marcina evi temizler, bulaşığı yıkar. Evin bu kadın eli değmiş hâli Balcıyı da etkilemiştir.

Bir gün Nökör gelir ve Balcıya kızı evinden kovmasını söyler. Balcı kabul etmez. Nökör çok kızar. Marcina'nın sevgilisi de gelir. Balcı kızı müdafaa eder. Kavga ederler. Balcı yaralanır. Hastahaneye götürürler. O hastahanedeyken Marcina, Annam ve Mekân'la görüşür.

Nökör bütün bunları görmektedir. Fakat kimseye söylemez. Bu arada Kitapların Şahını yazmaktadır. Yazdığı bölümleri binbaşuya götürür. Binbaşı inceler ve ona geri verir. Yazdığı konuları beğenmemiştir. Sonra Nökör'e dükkânın önünde yaptıkları toplantıyı sorar. Devlet aleyhine böyle toplantılar yapmanın doğru olmadığını söyler. Nökör bu suçlamaları reddeder ama binbaşının kendisine inanmadığının farkındadır.

Bu arada köylüler de Nökör'e inanmazlar. Toplantıyı onun haber verdiğinden emindirler. Nökör ise şaşkındır. Toplantıyı kim haber vermiştir? Nökör buna bir cevap bulamaz.

Arhip'in Marcina'yı yanına alması köyde duyulmuştur. Hiç kimse onun kapısını çalmaz olur.

Köyde şüphe ve korku büyümüştür. Herkes birbirinden şüphe etmekte, kimse kimseye güvenmemektedir.

Bu arada Arhip hastahanededir. Marcina bu durumu kimseye söylemez. Herkes de görünmüyor, gelmiyor diye Arhip'e kızar. Marcina söylediği yalanlarla Arhip'in köylülerle arasını açmaktadır.

"Sehetniyaz Molla, son zamanlarda, kendini takatten düşüren, beynini kurcalayan fikirlerin, normalden fazla olduğunu hiç kimseye, kızına bile söylemeden, içi içini yiyerek, milletin namusunu sırtında taşıyıp, ömrünü kerttirerek, yalnızlık girdabında âcizlik çeker gibi, hayret verici olayları yaşıyordu." (s. 151).

Molla artık çok yaşlanmış, sağlığı bozulmuştur. Bir ramazan günü Kuran-ı Kerim'i eline alır, yüksek sesle okumaya başlar. Ayçeren de onu dinlemekte ve bir taraftan da halı dokumaktadır. Babası Peygamber yaşındadır ve Ayçeren Ramazan bitince dokuduğu halıyı babasına hediye edecektir.

Ayçeren bir yandan da düşünür. Kuran-ı Kerim'deki âyetlerin etkisinde kalmıştır. Cihansultan Teyze aklına gelir. Cihansultan, Ayçeren'i oğlu Mekân'a isteyeceğini söylemiştir. Ayçeren ise Nökör'ü düşünmektedir.

Ertesi gün Ayçeren koyunlara bakmaya gider ve Nökör'le karşılaşır. Nökör ikimizi rüyada gördüm diyerek eline bir kâğıt tutuşturur. Ayçeren okur. Nökör'ün yazdıkları ona tesir etmiştir. Bu arada Cihansultan, Ayçeren'i Molla'dan ister. Bu esnada Ayçeren Nökör'ün mektubunu ara sıra okumaktadır. Kafası iyice karışmıştır. Nökör mektubunda şiirli ve romantik bir dille gördüğü rüyayı ve Ayçeren'e olan aşkı anlatmaktadır.

Bu arada köye hastahane kurulmuştur. Nökör hastahanenin kapısı önünde bekçilik yapmaktadır.

Hatimin yedinci günü Sehetniyaz Mollanın durumu ağırlaşır.

Kadir Gecesi Marcina'nın bir oğlu olur. Tesadüfen oraya giden Cihansultan Teyze kızın doğumuna yardım eder. Marcina çocuğun Arhip'ten olduğunu söyler.

Arhip Balcı ise her şeyden habersiz hastahane yatmaktadır. Şeker hastası olduğu için ayağındaki yara bir türlü iyileşmez. Doktorlar ayağını keseceklerini söylerler. Arhip buna razı olmaz. İşte aylardır hastahanededir. Köylüler bir türlü ona hatır sormaya gelmemişlerdir. Arhip buna bir mana veremez. Marcina yüzünden olduğuna hükmeder. Halbuki Marcina köylülere onun hastahane olduğunu söylememiştir. Marcina her iki tarafa da yalan söylemeye devam etmektedir.

Arhip'in kızı Tanya bir gün tesadüfen babasının hastahanedeki olduğunu öğrenir. Sık sık ziyaretine gider. O içerideyken Nökör Bekçi gelir ve ona bir oğlu olduğunu söyler. Arhip kızar ve onu kovar. Kızına da yalnız kalmak istediğini söyler. Tanya Nökör'le beraber doğruca köye gider. Marcina'yı evden kovar, fakat o aldırılmaz. Tanya Sehetniyaz Mollaya gider, olanları anlatır ve ona sitem eder. Sehetniyaz durumu anlamıştır, olanlara çok üzülür. Dedikoduların tesiri altında kaldığı için kendini suçlar.

Sehetniyaz'ın hastalığı artmıştır. Oğulları ve gelinleri gelmişlerdir. Molla, Arhip'i görmek ister. Getirirler. Molla güçlükle konuşmaktadır. Arhip'in hatırını sorar. Kuran-ı Kerim'i göğsüne bastırarak son nefesini verir. Cenaze hazırlıkları başlar. Fakat Mollanın elinden Kuran-ı Kerim'i alamazlar. Aralarında fikir ayrılığı çıkmıştır. Mollayı Kuran-ı Kerimle mi gömeceklerdir yoksa kitabı elinden almalılar mıdır? Arhip, Mollayı kitapla birlikte gömmek gerektiğini söyler. Köylüler onu nereye gömecekleri, kimin gömebileceği üzerinde tartışırlar. Çünkü bu da önemli bir meseledir. Parti, köyde bir takım düzenlemeler yaptığı ve köyü tamamen boşaltmak istediği için cenazelerin Gümüş Mezarlığına gömülmesine izin vermemektedir. Halbuki köylüler için Gümüş Mezarlığı çok önemlidir. Bütün ölüleri buradadır. Burası onlar için kendi geçmişleri, kendi tarihleri, kendi aileleridir. Cenazelerini başka bir yere nakletmeyi ve gömmeyi hiç düşünmezler. Fakat Sehetniyaz Mollanın cenazesini bu mezarlığa gömmek için nasıl izin alacaklardır?

Arhip çok üzgündür. Annesinin gömülüşünü hatırlar.

Sehetniyaz'ı Gümüş Mezarlığına gömerler. Olaylar, bir oldu bittiye gelmiş, parti sekreteri sesini çıkaramamıştır. Cenaze namazını herşeyden habersiz olarak Ayceren'i oğluna istemeye gelmiş olan Nökör'ün babası kıldırır. Arhip dua eder. Parti sekreteri ise Kuran'ın gömüldüğüne sevinmiştir.

Şimdi iş bitmiş, herkes Arhip'i suçlamaya başlamıştır. Olanlara canı sıkılan Balcı onlardan ayrılır, evinin yolunu tutar. Arıları dağılmıştır. Kovandaki ece arıların çoğu ölmüştür. Sağ kalanlar da başsız kaldıkları için dağılmışlardır. Köpekleri zayıflamıştır. Balcı önce annesinin odasına uğrar, sonra kendi odasına girer. "Saklayıp sakındığı İncil'i masanın üstünde, üzeri sigara külleriyle kaplı bir halde" yatmaktadır. "Oturup etrafında içmişler, üzerine kül dökerek, kül tablası olarak kullanmışlardı"r. (s. 210).

Balcı düşüncelidir. İncil de onu suçlar. Kapıdan rüzgârla beraber Kur'an girer ve onu suçlar. Derken biri İsa Peygamberin, diğeri Hazreti Muhammed'in ruhuna döner. Onlar, insanlık ve insanlar hakkında konuşur, dünyayı düzenlemek hakkında yorum ve mütalâalarda bulunurlar. Sonra and içip kardeş olurlar. Bu olaya şahit olan Arhip'i de ödüllendirmek isterler. Ona bir oğul vermeye karar verirler. O sırada annesinin odasından bir bebek ağlaması duyulur. Balcı oraya gider ve kundakta yatan bir bebek bulur. Aslında bu Marcina'nın bebeğidir, o bebekle birlikte bir de mektup bırakmıştır. Mektupta ona bakması ve sahip çıkması gerektiği yazılıdır. Arhip bebeğe İsa Muhammet adını koyar ve onu kucağına alarak Cihansultan Teyzeye gider. Balcı bir müddet sonra bebeğin adını

Peygamberverdi diye değiştirir. Cihansultan bebeği Sadap'a götürür. Sadap epey kızıp söylendikten sonra bebeği emzirmeye razı olur.

Nökör, Sehetniyaz Mollanın ölümüne üzülmüştür. Nökör hastahanenin bekçiliğini yapmaktadır. Bir zamanlar ilkokul ve orta okul olan bu binaları hastahane yapmışlardır. Nökör avluyu ikiye bölen taş duvarı beklemektedir. Duvarın bir tarafında kadın hastalar, bir tarafında da erkek hastalar vardır. Nökör olanları, herşey bu taş duvarın yüzünden diyerek onun uğursuzluğuna bağlar. Köyü yerle bir eden de, insanların başını yiyecek olan da bu taş duvardır. Nökör hastaların birbirleriyle atışmalarına, küfürlü ve hakaretli konuşmalarına şahit olmaktadır. İçki getirmediği ve kapıyı açıp onları salıvermediği için bu arada kendisine de hakaret edilmektedir.

Nökör, Artık Polis'le birlikte çalışmaktadır. Kendisinin olmadığı bir gün Artık Polis'in, Oksana adındaki kadını Annam'a verdiğini öğrenir. Buna çok canı sıkılır ve kendisinin sebep olduğunu düşünür. Artık Polis bunu para karşılığı yapmıştır. Çaresi kalmayan Nökör, Mollanın yedisini çıkarmak için görevini o güne kadar Artık Polis'e bırakarak gider.

Arhip Balcı, evini eski hâline sokmaya çalışmaktadır. Avluyu düzenler, arı kovanlarını temizler. Ağabeyleri Ayçeren'i şehre götürmek kararındadırlar. Arhip buna çok üzülürse de onlara söz geçiremez. Ayçeren sararıp solmaktadır. Arhip onun hayattan vazgeçtiğini anlar ve onu hayata döndürmek için çareler düşünür.

Bu arada Ayçeren evden çıkar. Yengeleri onu her tarafta ararlar. Bu arada Nökör'ün annesi görücülüğe gelmiştir. Nökör, Ayçeren'i aramaya gider. Ayçeren'in ağabeyleri de onun evden kaçtığına hükmederek şehre dönerler.

Marcina'nın bebeği yavaş yavaş büyümektedir, fakat gittikçe Annam'a benzemektedir. Sadap bunu farkederek ve gözünü öfke bürür. Şüpheleri artar. Annam'la münakaşa ederler.

Ayçeren hâlâ ortada yoktur. Nökör ormanda onu arar. Gümüş Mezarlığına gider. Sehetniyaz'ın mezarının üstüne yeni dokunmuş bir halı örtülmüştür. Nökör etrafta Ayçeren'i arar. Nökör halıya Ayçeren'i sorar. Halı Nökör'ü sırtına alıp havalanır. Halı zaman tüneline girmiş, geçmişe doğru uçmaktadır. Cengiz Han'ın, Oğuz Han'ın zamanına giderler. Nökör halının nakışlarına dalmış gitmiştir. Sonra oradan ayrılır ve nehir kenarında gezinmeye başlar. Ayçeren'in mendilini bulur.

Balcı bebeğin beşiğini sallamaktadır. Bu sırada Balcı'nın köpekleri havlarlar. Balcı dışarı çıkar. Gelen Ayçeren'dir. Kız perişandır ve hıçkırarak hıçkırarak ağlamaktadır. Ölmek istediğini, fakat babası için bitirilecek duası olduğunu söyler. Balcı, Ayçeren'i hayata döndürmek için çocuğa yaklaştırmak ister. Ayçeren âyet ve ninniyi birlikte okumaya başlar. Balcı da çocuğu Sadap'a götürüp getirir. Bir gün Sadap kızar ve bebeği emziremeyeceğini söyler. Ayçeren bebeği Sadap'a götürür. Fakat Sadap Ayçeren'e hakaret eder. Ayçeren çok üzülür ve oradan ayrılır. Ve Tanrıya dua eder. Göğsünden süt gelmeye başlar. Ayçeren bebeği emzirir. Onun Nökör'le kendisinin çocuğu olduğunu düşünür.



Bu sırada onu aramakta olan Nökör, Ayceren'in sesini işitir. Oraya gelir ve Ayceren'i bebekle beraber bulur. Ayceren yüksek sesle konuşmakta ve gülmektedir. Nökör, Ayceren'in kendisine âşık olduğunu öğrenir. Kıza doğru koşar. Fakat kız ondan kaçar. Artık iyice dengesizleşmiştir.

Arhip Ayceren'i merak etmektedir. Bu sırada Ayceren görünür. Bağırılmaktadır. Nökör'le Arhip onu bir türlü teskin edemezler.

Ayceren aklını yitirmiş, Arhip'le Nökör onu tımarhaneye yatırmışlardır. Arhip sık sık şehre gidip onu ziyaret eder. Fakat Ayceren kendini öldürür. Annam da mağazasını kapatıp şehre göçmeye razı olmuştur. Seyyar bir araba alır, köylere, şehre satışa gider.

Arhip annesinin kabrinin sular altında kalacağını düşünüp üzülmemektedir. Annesini başka yere nakletmek ister. Mezarı kazdırır, fakat bu sefer de annesinin ruhunun rahatsız olduğunu düşünür. Vazgeçer. İncil'i de annesinin yanına gömdürür. İncil'i de, Kuran'ı da gömdürmüştür. Fakat bir ses onu durmadan suçlamaktadır. Arhip bu sese katlanmak zorundadır. Arhip'in gönlünde bir tufan kopmaktadır. Bu, Nuh Tufanından da büyük bir tufandır. O da başına gelen bu kıyametten kurtulmak için votkasına uzanır ve durmadan içer.

Tanyeri ağarırken setin patladığı haberi gelir. Köydekiler telaşlanır. Nökör, Balcı'nın evine koşar. Balcı'nın evinin sular altında kaldığını görür. Suya atlar ve eve doğru yüzer. Eve girer ve Balcı'nın cesediyle karşılaşır. Etrafta boş votka şişeleri durmaktadır. Nökör etrafta bebeği arar, fakat bulamaz. Bebek Cihansultan Teyzededir. Arhip'in cesedini incelerler. Sudan değil, içki komasından öldüğünü söyleyerek rahatlarlar. Tanya gelir. Fakat babasının naaşını ona vermezler.

Herkes birbirini suçlamaktadır. Parti hepsini birbirine düşürmüş, kimse kimseye güvenmez olmuştur. Bu arada Selimberdiyeva ben size göçün dedim, gitmediniz, eğer gitseydiniz bütün bunlar başınıza gelmezdi, diyerek onları suçlamaktadır.

Nihayet Arhip'in cenazesini almışlardır. Köyün ötesindeki büyük tepeye doğru giderler ve oraya gömerler.

Nökör Ayceren'i kaybettikten sonra artık kendinde değildir. Nehrin kıyısında dolaşır. Set yıkıldıktan, hastahane uzaktaki seyrek köylerin birine nakledildikten sonra işsiz kalmıştır. Köydekilere, köyü boşaltmaları için baskı yapılmaktadır. Fakat Cihansultan Teyzenin köyden gitmeye niyeti yoktur. Annam, göçmeyi erteler durur. Anne babası Nökör'ü gitmeye razı etmek için uğraşırlar.

Nökör bütün olanlar için Marcina'yı suçlar. Onu arar ve bulur. Nehrin kenarına getirir. Ellerini bağlar, onu ölüme terkederek gider. Fakat Annam onu bulmuş ve kurtarmıştır. Nökör'ü de polisler tutuklarlar.

Sadap kâbuslar görmektedir. Derken onu da, Annam'ı da alıp zührevî hastalıklar hastahanesine götürürler.

Nökör hapishanededir. Marcina'ya tecavüz suçundan yargılanır. Suçlu bulunarak beş yıl hapse mahkûm olur.

Bu arada Cihansultan, Sadap'ın çocuklarına ve Peygamberverdi'ye bakmaktadır.

Kıssa sonu:

Sadap hastahanededen çıktıktan sonra utancından intihar etmiş, Annam çocuklarıyla köyden göçmüştür. Nökör hapisten çıkmıştır. Cihansultan'la Mekân köyde kalmışlardır. Cihansultan'ın gözleri ağlamaktan kör olmuştur. Vak'a böylece sona erer.

Yazar eserinin başına koyduğu hitapta eserin yazılış maksadını ve ne ifade ettiğini şöyle anlatıyor:

"Talihsiz milletim, başına inen kıyametlerle, millî varlığımı, millet olarak gururlu benliğimi gözlerimizin önünde kaybetmeye başlamıştı. Onun hatırına bir eser vereyim, küçücük de olsa bir anıt ortaya koyayım, dedim. İçim ancak o zaman rahat edecek gibiydi. Nuh Tufanı'nı yazarken doğrusu karanlık sorulara da boğuluyordum. Sanki bu trajediyi yazmaya tüm hayatım yetmeyecek gibi görünüyordu. Fakat her bölümü yazdıktan sonra içim rahat etmeye başladı. Eserin son cümlesine nokta koyduğum zaman boşalmış, rahatlamıştım. Şimdi geriye dönüp baktığımda, otuz yaşına kadar yüreğimde beslediğim tüm duygularımı, kafama takılmış düşüncelerimin hepsini, tüm sevgimi, varlığımı yokluğumu, hepsini ona vermişim.

Uzak geçmişe bir bakıyorum. Ataları Oğuzlar, Selçuklular, Osmanlılar olan bir millet hiç yeryüzünden kayıp olur muydu? Eseri yazarken zihnimi dolduran kaygılar siliniyor. Kendi kendime Allaha şükürler olsun diyorum. Nuh Tufanı'nda işlediğimden de korkutucu, karanlık olan o hayatı bir daha ne milletimiz, ne de insanoğlu görmesin." (s. 5).

Bu cümleler, eserin ruhunu açıkça ifade etmektedir. Bu eser, yazarın da belirttiği gibi çağdaş bir trajedir. Yazar lirik ve sembolik unsurları da kullanarak çağdaş, gerçekçi ve beşerî bir eser meydana getirmiştir.

Yazar bu önsözden sonra gazetelerden aldığı bir haberi veriyor. Bu haberde Kuzey Amerika'da, Kanada'nın kuzeydoğusundaki Baffin Adasında pirinçten yapılmış bir plâka bulunduğunu belirtiyor. Bu plâkanın iki yüzünde birer kabartma vardır. Bir tarafında İsa Peygamber ve Peygamberin başında mukaddes ışık saçan bir halka, diğer tarafında ise sakallı, başı Araplara mahsus örtüyle örtülmüş çok güzel ve derin anlamlı bir erkek profili görünmektedir. İlim adamları bu profilin Hazreti Muhammed'e ait olduğunu açıklamışlardır. Bu madalyon 7. asırda yapılmıştır.

Yazar bu romanı, bu bilgiden ve bu madalyondan ilham alarak meydana getirmiştir. Eserde insan sevgisi ve insanın ne derece üstün bir varlık olduğu işlenmektedir.

Romanda işlenen asıl konulardan biri yalnızlıktır. Yalnızlık bu insanların kaderidir. Bu yalnızlık, fertten millete doğru genişleyen bir boyutta ele alınmıştır.

Yalnızlık, terkedilmişlik ve sahipsizlik, romanda fertleri aşar ve bir toplumun kaderi olur. Yazar, bu konuyu ferdî ve millî bir derinlikte işlemiştir.

Köyün terkedilmişliği şöyle anlatılıyor:

"Köyde az kişi kaldı, herkes göçüyor, ancak bir elin parmakları kadar aile kaldı, sadece beş ev. Bunlar niçin toprağa kök salmış gibi oturuyorlar? Bütün köy halkı çil yavrusu gibi dağıldı. Köy, talan edilmiş bir boşanlıkta, hiç bir işe yaramayan korkuluk gibi, boynunu büküp, kollarını sallayarak gam denizinde boğulmuşa benziyor." (s. 10).

Romanın bir çok yerinde köy, vatani ve vatana bağlılığı sembolize eder. Yazar toprağın kutsallığından açık bir şekilde bahseder:

"Senin en büyük görevin, arşa çıktıktan sonra yere bakarak, kendi ocağımdan, kendi annemin yüreğinden çıkan sesi duyabilmektir. Eğer bin avazın içinden kendi annenin sesini, toprağın balam diyen hasretli ezgisini duymazsan, sana bu dünyada yaşamak haramdır." (s. 79).

Roman, ayrıntılı bir mekân tasviri ile başlamaktadır. Bu şekilde mekân-toprak-vatan arasındaki sıkı bağlar sık sık vurgulanmaktadır.

Romanda din temi ağır basar. Müslümanlık, hristiyanlık inançları incelenir, tahlil edilir ve tartışılır. Din etrafında değişik bakışlar ele alınır. Yazar sık sık olayları nasihat edici bir üslûpla ve felsefî bir tonla ele alır.

Tabiat sevgisi romanın ana temlerinden biridir. Köy hayatı, toprak sevgisi, kırlar, tarlalar büyük bir sevgiyle ayrıntılı bir şekilde tasvir edilir. Aytmatov'un romanlarındaki bozkır hayatı, burada yerini köy hayatına bırakır. Tabiat, hayvanlarıyla da kendini hissettirir. Kiminin koyunları, kiminin arıları vardır. Romanda, insanlara olduğu kadar hayvanlara da büyük bir yer ayrılmıştır.

Eserdeki karakterler, genel olarak sıradan, normal ve alelade köy insanlarıdır. Kendi hâlinde bir hayat sürmektedirler. Bu arada iki kuvvetli karakter vardır. Bunlar Sehetniyaz Molla ile Cihansultan Teyzedir. Romanda bütün şahıslar çok canlı ve müşahhas bir şekilde tasvir edilmişlerdir.

Cihansultan Teyze çok renkli ve ilgi çekici bir kişiliğe sahiptir. Onun birtakım özellikleri eserde çok çarpıcı bir şekilde belirtiliyor. Zaman içinde onun görüşlerinin nasıl değiştiği ele alınır ve anlatılır. Bir inanca körü körüne bağlılık, onun şahsında çok başarılı tasvir edilmiştir. Partiye ve partinin ideolojisine bağlı olan Cihansultan yavaş yavaş olayların farkına varır ve görüşlerini değiştirir. Onun, partiyi sorgulaması şu cümlelerle anlatılır:

"Toprağın, gözlerinin önünden uzaklaştığını hissettiği anlarda nefesi kesilecek gibi oluyordu. Gelinlik çağına geldikten sonra bir daha görmediği, Karakum'un yüce tepeleri çiçeklerle bezenmiş yaylaları onun toprağıydı, vatanydı... Kendisini bu mukaddeslikten koparmaya, kimin sebep olduğunu şimdi anlamaya başlıyordu. Atalarının bereketiyle dopdolu olan ocağından onu ayırırken duygularını hiç hesaba katmamışlardı." (s. 23).

Romandaki hakim karakterlerden biri de Sehetniyaz Molla'dır. Molla çok kültürlü ve dindar, mert, cesur bir kişiliğe sahiptir. Merhametli, yakın ve sıcak bir kişiliği vardır. Onun insana bakışı şöyle anlatılmıştır:

"Sehetniyaz; bu selâmın yetmiş tane sevabı olduğuna, vealeykümüsselâm diyenin bu sevaplardan birine nail olup, kalan altmış dokuz sevabın da selâm verene yazıldığına inanırdı. Tanıdık olsun olmasın selâm veren insanın, uzun uzun halini hatırlarını sorar, konuşurken ömrünün anlamını okurdu, sevmediği insan yok gibiydi.

Kalbi bütünüyle pirüpak olduğu için, herkesle anlaşır, insanlar ona çabuk ısınır." (s. 11).

Nökör, eserde okuma bilmiyor diye takdim edilmiştir. Fakat düşünen ve kitap yazan bir insandır. Romanda onun okumayı öğrenip öğrenmediği konusuna bir açıklık getirilmemiştir. Burada önemli olan, Nökör'ün bir halk adamı olduğu, tahsil görmediği, kendi kendini yetiştirdiğidir. Nökör, sağlam bir halk mantığına ve sezgisine sahiptir. Kendisine sunulanla yetinmez, durmadan sosyal olaylar, insanlar ve inançlar üzerinde düşünür, onları sorgular ve bazı hükümler verir. Merakı sayesinde çok şey öğrenmiştir. Eserde "yüzü dünyaya dönük" diye tasvir edilmektedir. Nökör, romanda bir çeşit ateisttir. Çünkü ona göre dinler insanlar arasındaki çekişmeye bir çare bulmakta yetersiz kalmışlardır. Gözüyle görmediği şeye inanmakta tereddüt gösterir. İnsanlığın mücadelesine son vermek için bir kitap kaleme almaya kalkışır. Onunla Sehetniyaz Mollanın dünya görüşleri arasındaki tezat, romanın önemli çatışma noktalarından biridir.

Ayceren, romanın güzel genç kız tipidir. Bütün iyilikler onun şahsında toplanmış, idealize edilmiştir. Nökör'ün aksine, manevî tarafı oldukça yüksektir. Roman ilerledikçe onun manevîliği uhrevî ve marazî bir hal alır. Kuran'daki kıssalar ile yaşadıkları arasında münasebet kurar ve Nökör'ü Yusuf'a benzetir. Kendisi de romanda, Meryem, Züleyha, Leylâ gibi, bütün geleneksel kadın kahramanların bir prototipi olur.

Cihansultan Teyze ve Sadap "suyu baştan kesen, çok bilmiş, acı dilli" kadınlar diye tasvir edilirler (s. 12). Bunlar "kız erkek demeden, önu arkası demeden akıllarına her geleni, gönüllerinden her geçeni" söylemektedirler. Bu tasvir, gerek üslûbu, gerekse kadın karakterlerin özellikleri bakımından Dede Korkut'taki kadın tiplerini hatırlatmaktadır.

Annam'la kötü bir karakter çizilmiştir. Annam hesapçı, fesat, ara bozan bir kişiliğe sahiptir. İnsanlar hakkında kötü düşünür. Kadına, kıza düşkündür; bu yüzden evini ihmal eder. Eserde Marcina'nın bebeğinin ondan olduğu anlaşılmaktadır. Dedikoducudur. İnsanları birbirine düşürür. Vicdansız ve egoisttir. Çocuk için hiç bir sorumluluk duymaz ve vicdanı rahatsız olmaz.

Selimberdiyeva partiyi ve rejimi temsil etmektedir. Romanda, oldukça geride ve silik bırakılmış ve bir şahsiyet olarak işlenmemiştir.

Köylüler genel olarak büyük bir dayanışma içindedirler. Fakat zaman zaman dışarıdan gelen baskılara tahammül edemez ve birbirlerine düşerler. Birbirlerinden

şüphe ederler. Burada rejimin sebep olduğu yıkıcılık, şüphe, korku gibi insanî zaafırlar başarılı bir şekilde işlenmiştir.

Eserde toprak mücadelesi vardır. Bu mücadele, köylüler arasında değil, köylülerle devlet arasındadır. Toprak burada vatani sembolize ediyor. Köylüler hastahane yapılacak, köy su altında kalacak diye çeşitli bahanelerle yaşadıkları yeri terketmek zorunda bırakılır. Hepsi boyun eğip göçerler. Beş âile diretir, köyü terketmez. Olaylar bunun üzerine kurulmuştur.

Romanın sonunda olan olmuş, kötüler kazanmıştır. Roman trajik bir şekilde sona erer. Parti, köylüleri yenmiştir. Bütün köye nifak sokmuş, pek çoğunu köyden göçürmüş, kalanları da birbirine düşürmüştür. Bütün bunlara rağmen köydeki insanlar birbirlerine olan bağlılıklarını, değerlerini ve inançlarını büyük bir cesaretle korumaya çalışırlar, kötülerle ve kötülüklerle mücadele etmeye çalışırlar. Bu insanüstü bir davranış ve mücadeledir. Fakat kuvvetler asla denk değildir. Bu bir tufandır. Yalnız Nuh Tufanı değil ruh tufanıdır da... İnsanlar da bu iki tufanla mücadele edemeyecek kadar güçsüzdürler. Sonunda hastahanelerin başka köye taşınması, köylülerin kazanmaları olarak yorumlanabilir. Kısa vadede parti kazanmıştır ama uzun vadede rejim çok yara almakta ve kaybetmektedir.

Bu, bir köyün romanıdır. Köyü terketmemek için direnen, fakat yenik düşen insanların mücadelesidir. Bu, aynı zamanda insanın, insanlığın yenilmesidir. Çünkü burada insanlara yapılan muamele, insanlara lâıyk olmayan insanlık dışı bir muameledir. Romanda bu görüş pek çok konuşma ve yorumla sık sık vurgulanıyor. Bu mücadele nesiller boyu devam edecektir. İlk kurbanları ise bu romanın kahramanlarıdır. Rejim, insanların elinden herşeylerini almış, sonra aralarına nifak tohumu ekmiştir. Bu yüzden insanlar arasındaki münasebetlerde güvensizlik ve şüphe hâkim olmuştur. Eserde bu durum, sık sık vurgulanmaktadır.

Yazar insan ve insanlık meselesini, din, dil, ırk gibi birtakım değerlerin dışında çok geniş bir şekilde ele almıştır. Romanın kahramanları Türk ve Rus, müslüman ve hristiyandır. Aynı inançları ve kültürleri olduğu hâlde bu insanlar arasında sıkı bir bağ vardır. Bu bağ, rejimin bütün zorlamalarına rağmen asla zayıflamaz. Rejim, ister Türk, ister Rus olsun, bütün fertleri aynı şekilde zorlar ve aşağılar. Yazar ise, insanların hürriyetsiz yaşamaya müstehak olmadıklarını vurgular.

Eserde sağlam ve derin tahliller yapılmıştır. Yazar, iç çatışmaları, vicdan azaplarını, inanç buhranlarını başarılı ve olgun bir anlatımla verir. Ruh tahlilleri yapılır, inançlar sorgulanır. Tiplerde ve iç konuşmalarda Dostoyevski tesiri de görülmektedir.

Yazar, romanın bütün unsurlarında, teknikte, konuda, kurguda, motiflerde ve üslûpta, gelenekten faydalanmıştır. Bu, diğer Türk Cumhuriyetlerinde de görülen bir özelliktir. Cengiz Aytmatov başta olmak üzere bütün yazarlar, eserlerinde halk edebiyatından gelen unsurları modernize etmişlerdir.

Kurguda halk hikâyesi geleneğinden gelen bir yapı kullanılmıştır. Roman "kıssa başı" diye başlamakta, "kıssa sonu" diye bitmektedir. Karakterlerin tek tek

ele alınıp tanıtılması, yazarın araya girerek felsefî ve ahlâkî yorumlar yapması, çeşitli bilgiler vermesi, kurguda geleneksel yapı özelliklerindedir. Fakat yazar bütün bunları modernize ederek kullanmıştır. Son derece klâsik olan bu özelliklerin modern bir romanda kullanılması insanı hiç yadırgatmamaktadır. Yazar bu motifleri estetik bir şekilde ve konuyla uyumlu olarak kullanmıştır.

Romancı, olayları, hayalle gerçeği birbirine karıştırarak vermektedir. Masal motiflerinden de faydalanmıştır. Nökör'ün halı ile konuşması ve halının üzerine oturarak uçması gibi pek çok vak'a gerçekçi bir üslûpla anlatılır. Bu tarz, eserdeki olaylara hareketlilik ve canlılık katar. Hayalle gerçek arasındaki bu geçişler, zaman zaman vak'ayı zor anlaşılır ve takip edilir bir hâle getiriyorsa da eserin kurgusuna orijinallik kattığı söylenebilir.

Gelenekten gelen diğer bir unsur da göbek bağı hakkındaki inançtır. Göbek bağı ataların, geleneğin ve kültürün sembolüdür, kültürün devamlılığını sağlar. Eserde bu inanca bir kaç yerde temas edilmiştir:

"Göbek bağına ihanet edersen, anandan emdiğin süte de, kendi kendine, tüm varlığına da ihanet etmiş olursun. Dünyada bu mukaddesliğe kastetmekten büyük cinayet yoktur..." (s. 8).

"Gurbet elde yatan Nökör'ün yüreğinin getirdiği bu habere inanmak mümkün değildi. Yine yüreğine seslendi: 'Annemin rüyasına tekrar gir. Doğumevinden çıkarken, göbek bağımı alıp almadığını sor. Bunu bilmek önemli de. Düşmanlar kendi vatanına, göbek bağı olmasa bırakmıyorlar de...' (s. 81).

Türk cumhuriyetlerindeki diğer yazarlar gibi olaylara ve insanlara hümanist bir yaklaşım vardır. Bu, Rus romanı vasıtasıyla gelen ve öğrenilen Batılı bir hümanizmdir. Bu özellik, gelenekten gelen insan sevgisi ve yardımseverlik anlayışı ile bir arada verilmektedir.

Yazar İncil ve Tevrat'tan gelen kıssaları kullanır. Eski dinî kıssalarla günümüzün olaylarını ilgi çekici bir şekilde birleştirir. Ayceren'le Meryem, Nökör'le Yusuf arasında benzerlik kurar.

Eser çok akıcı ve hareketli bir üslûpla kaleme alınmıştır. Yazarın şiirli, secili ve âhenkli bir dili vardır. Kelimeleri dikkatli seçmiş ve ölçülü kullanmıştır. Kelime ve kelime gruplarının estetik değerine dikkat etmiştir. Romanın başlangıcında şiirli ve secili bir üslûp kullanılır. Yazar okuyucu ile sohbet ederek konuyu anlatmaya başlamaktadır. Bu da gelenekten gelen bir özelliktir. Modern edebiyatta da Ahmet Mithat'la Mehmet Akif, eserlerinde bu tarz üslûbu kullanmışlardır.

"Adını sevdiğim insan..."

Kalbin gizemli sırlarla dolu bir dünyasın; hiçbir zaman kolayca yüzülemeyen dalgalarla dolu bir deryasın... Kim senin gözlerine bakarak yalan söylüyor, kim sana bu yaşadığın hayat değil, adam ol, kendi ruhunla barışık ol diye ta yüreğinden sesleniyor. Seni anlamak mümkün değil. " (s. 7).

Orijinal imajlar kullanılmıştır:

"Aklımın ermediği yerler var sevgili kardeşim, göbek bağının bir ucunun toprakta gömülü olduğunu söylüyorsun, bu doğruysa öteki ucu nerede? İşte asıl mesele burada, öbür ucu Allahın elindedir. İnsan ikisinin arasında salıncak gibi gidip gelerek günahını döke döke yaşamalıdır." (s. 9).

Benzetmeler de ilgi çekici ve orijinaldir:

".... gözüne şiş sokulmuş gibi uzun zaman uyuyamadı."

".... bir kadın sesi karanlıkta mermi gibi çınladı." (s. 36).

Geleneksel üslup, modernize edilmiştir. Yazar, üslupta ve konuda, destanî motiflerden ve Dede Korkut üslubundan faydalanmıştır. Aşağıdaki ifadede Oğuz Kağan'ın büyümesini hatırlatan bir söyleyiş görülüyor:

"Sen onu coşkuyla yiyince iki ayağının üzerinde dikelip, iki günde büyüdün, sokaklarda koşarak gezdin. Boyun büyüdükçe dünya gözüne küçük göründü. Şimdi tek kendin bir köye bile sığmaz oldun. Kalbin yerinden fırlayacakmış gibi çarpmaya başladı ve kendini sevgi denizine attın. Sevgiyi de bir ok gibi delip geçtin. Sırtını bir yere dayamasan, cihanın kucağına da sığamayıp, kaçıp gidecek oldun." (s. 8)

Aşağıdaki ifadelerde Dede Korkut üslubu görülmektedir:

"Kötü bir şeylerin olduğu içine doğup, yüreğinde bir tufan koptu. Nökör, için yansın, der gibi, yutkunup durdu." (s. 194).

"Vah oğlum, zindandan gözleri açılmadık oğlum! Seni hapis için mi doğurdum? Ne hallere düştün, bizimle beraber ol, dedim. Babanı, anneni, peygamberini razı etmelisin. Seni evlendirmek için babanla beraber geldim. Vah, doğduğunda bahtı kara olan oğlum. Nişanlımı ecele verip, ciğerimi parçaladın. Şimdi de, gözlerimizden kanlı yaş akıttırma." (s. 299).

Hadiseler karşısında yazar, zaman zaman ironik bir tavır almıştır.

Yazar, âyetle ninniye bir arada kullanarak hayatla ölümü birleştiriyor. Aşağıya aldığımız parça, hem tem, hem de anlatım açısından yazarın, gelenekten faydalandığını, gelenekten gelen unsurları modernize ettiğini gösteriyor:

"Kız, hem merhuma âyet okuyor, hem çocuğu ninniliyordu. Ayet ve ninni...

Ayet ölülerin, ebedî uykuda yatmaları için, kulaklarını şirin sesle uyutmaktır...

Ninni, bebeklerin tatlı uykuya dalmaları için kalbine merhamet sunan nağmedir...

Ayet merhum ataların ninnisidir...

Ninni bebekleri, merhum ataların ayetine kadar huzurla götüren melodidir.

Ninniyle ayeti birbirinden ayırmanın mümkün olmadığını, Arhip, Ayceren'in dünyasında anlayıp kıza mutlaka yaşama gücünün geleceğine inandı.

Ayetle ninninin olduğu yerde, sevgi de hayat da olurdu." (s. 256-257).

Aşağıdaki ifadeler, Ahmet Hikmet üslûbunu hatırlatıyor:

"Aklını başına toplar gibi telâşla aradın. Hangi çöpün altında, hangi tozun ovasında kaldığını bulamadın... Atla koşup gidecektin, atın yoktu.

Atanı kaybettin!

Atını kaybettin!

Yenildiğini kabul et insan...

'İnsan hiçbir zaman yenilmez' deyip kabullenmedin. Tekrar dava açtın.

Başını kaldır, etrafını seyret..." (s. 314).

Bu hitabet tarzı ve secili ifade, Çağlayanlar'daki Üzümcü hikâyesi ve Yakarış, Türkeli Zeybeklerine adlı parçalardaki üslûpla benzerlik göstermektedir.

Yukarıdaki alıntılarda lirik bir anlatım da göze çarpmaktadır. Yazar nesri de şiir gibi işlemiş ve lirik anlatımını roman boyunca devam ettirmiştir.

Zaman zaman semboller kullanılır. Aşağıdaki parçada Nökör'ün yazdığı kitap, köyün sembolü olur:

"Nökör Bekçi de tek başına, Kitapların Şahı'nın devamını yazıyordu. Hemşehrilerinin duvarlarının nem geçirerek yavaş yavaş yıkılacağını biliyordu. Kendisi, büyük kitabını tamamlamazsa, köy mutlaka suya gark olacaktı." (s. 114).

Roman, tufan imajı üzerine oturtulmuştur. Eserin adı ve konunun esası Nuh Tufanı'na dayanmaktadır. Köye baraj yapılması ve köyü su basması, Nuh Tufanı'na benzetilir. Fakat sık sık bu olayın, Tevrat'taki Nuh Tufanı'ndan daha fena, daha vahim olduğu vurgulanır. Çünkü bu aynı zamanda ruh tufanıdır da. Bu, kıssada görüldüğünden çok daha kompleks ve trajik bir durumdur. Eserde bu tufanın derin tahlilleri yapılmaktadır. Burada sosyal hadise ile din temeline dayanan tabii bir âfet arasında paralellik kurulmuştur. Bu, esere muhteva bakımından derinlik ve zenginlik kazandırmaktadır.

Netice olarak bütün bu özellikleri ve yapısıyla Nuh Tufanı, çağdaş Türk romanına derinlik ve yenilik kazandıran romanlardan biridir. Türk romanı ancak bu tarz eserlerle dünya çapında bir seviyeye ulaşabilir.

#### Kaynaklar

NURMEMMET, Annaguli (1994) *Nuh Tufanı*, (Çeviren: Nesrin Kahtalı Sis ve A. Nurmehmet), Ankara: Aba Yayınları.